

1981/82:22

Tisdagen den 10 november

Kl. 15.00

1 § Justerades protokollet för den 2 innevarande månad.

2 § Svar på fråga 1981/82:45 om svenskt initiativ till stöd för vissa grekiska flyktingar

Anf. 1 Utrikesministern OLA ULLSTEN:

Herr talman! Alexander Chrisopoulos har frågat mig om regeringen är beredd att ta initiativ som kan bidra till att lösa frågan om repatriering, dvs. återförande till hemlandet, av de flyktingar som lämnade Grekland efter inbördeskriget slut och sedan dess har levt i olika östeuropeiska stater.

Det rör sig här om ett flyktingproblem med många aspekter. Det kompliceras av att mer än tre decennier gått sedan dessa människor lämnade Grekland.

Den nyligen avgångna grekiska regeringen ansåg att problemet måste lösas genom gradvis repatriering baserad på individuella ansökningar. Enligt officiella siffror återvände på detta sätt under tidsperioden 1974–1980 drygt 25 000 personer för att stanna för gott i Grekland. Ca 27 000 människor beviljades under samma tid temporära uppehållstillstånd.

Samtidigt förde den grekiska regeringen förhandlingar med en rad östeuropeiska stater om hur intjänade socialförsäkringsförmåner skulle kunna överföras till Grekland. En överenskommelse om detta har ingåtts med Bulgarien.

Det är uppenbart att detta är en fråga som måste lösas av den grekiska regeringen i samverkan med de stater i vilka de berörda flyktingarna är bosatta.

Anf. 2 ALEXANDER CHRISOPOULOS (vpk):

Herr talman! Jag tackar utrikesministern för svaret.

Anledningen till min fråga är att jag ville belysa den dramatiska situation som tusentals grekiska politiska flyktingar befinner sig i på grund av en

påtvingad exil, som har varat i över 30 år. Det handlar om de grekiska politiska flyktingar som flydde till olika socialistiska länder efter det militära nederlaget i inbördeskriget för över 30 år sedan. De är nu spridda över nästan alla socialistiska länder i Europa.

Dessa människor har godtyckligt och ofrivilligt berövats sitt grekiska medborgarskap med stöd av undantagslagar som är avskaffade för länge sedan. Trots detta har de inte möjligheter att återvända till sitt hemland. Hittills har t. o. m. många ansökningar om tillstånd för kortvariga eller tillfälliga besök avslagits. Även om de grekiska politiska flyktingarnas problem inte kan betraktas som ett av de största eller mest akuta flyktingproblemen, handlar det i alla fall om 30 000 människor som befinner sig i en tragisk situation.

Utrikesministern säger i sitt svar att den avgångna grekiska regeringen har sökt lösa detta problem genom att bevilja gradvis repatriering baserad på individuella ansökningar. Det är riktigt att ungefär 30 000 redan har återvänt till följd av den metoden. Men samtidigt har lösningen med individuella ansökningar inneburit att ytterligare 30 000 inte kan återvända. Det är inte ett administrativt problem utan framför allt ett politiskt sådant.

Min förhoppning var att den svenske utrikesministern och den svenska regeringen skulle ta alla nödvändiga initiativ för att positivt kunna bidra till denna frågas lösning. Utrikesministerns svar inger inte sådana förhoppningar. Han säger att det uteslutande är ett problem som måste lösas genom förhandlingar mellan den grekiska regeringen och berörda stater. Jag anser fortfarande att det finns stort utrymme för visst initiativ från den svenske utrikesministern. Och jag kan inte se att det finns någon anledning till att inte ta ett initiativ.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på fråga 1981/82:47 om utvecklingen av BC-stridsmedel

Anf. 3 Utrikesministern OLA ULLSTEN:

Herr talman! Oswald Söderqvist har frågat mig hur regeringen bedömer utvecklingen inom BC-stridsmedelsområdet och vad den anser om den kubanska regeringens uppgifter att Cuba utsätts för biologisk krigföring från USA.

Användningen av kemiska och biologiska vapen är förbjuden enligt en internationell överenskommelse som träffades 1925, det s. k. Genèveprotokollet. I fråga om biologiska vapen är det dessutom enligt ett avtal från 1972 förbjudet att utveckla, tillverka och lagra sådana vapen.

Trots det i Genèveprotokollet gällande förbudet mot användning av kemiska vapen anses stora lager av sådana vapen finnas i supermakternas arsenaler. Det finns inom detta område flera tecken som ger anledning till oro. Ett sådant är amerikanska senatens beslut att bevilja medel för utrustning till en anläggning för tillverkning av binär nervgasammunition.

Det är vidare känt att sovjetisk trupp sedan länge har hög beredskap för kemisk krigföring.

Sedan ett par år finns det uppgifter som givit upphov till misstankar om tillverkning av biologiska vapen. Det har också förekommit rapporter om användning av kemiska eller biologiska vapen, t. ex. i Kampuchea. Det har hittills inte kunnat fastställas om misstankarna är befogade.

Beträffande uppgifterna om att Cuba har utsatts för biologisk krigföring från USA, gör man från officiellt kubanskt håll gällande att Förenta staterna förorsakat ett antal i Cuba förekommande virusepidemier. Från amerikansk sida har man tillbakavisat dessa påståenden och förklarat att varje uppgift om att Förenta staterna skulle vara engagerade i B-vapenkrigföring mot Cuba saknar all grund.

Jag vill även nämna att både Cuba och Förenta staterna har skrivit på den s. k. B-vapenkonventionen. Cuba har därför möjlighet att begära konsultationer för att klarlägga frågan. Cuba har såvitt jag vet inte utnyttjat denna möjlighet.

Några belägg för de kubanska påståendena har sålunda inte framkommit. Det är därför enligt regeringens uppfattning inte möjligt att f. n. göra en sakligt välgrundad bedömning av uppgifternas sanningshalt.

Anf. 4 OSWALD SÖDERQVIST (vpk):

Herr talman! Jag tackar utrikesministern för svaret på min fråga.

Såväl jag som utrikesministern, som har följt den här frågan under den senaste tiden, är allvarligt oroad över denna utveckling på BC-stridsmedelsområdet. Jag bedömer det som positivt att utrikesministern, och naturligtvis också regeringen, ser så allvarligt på denna fråga.

Som det sägs i svaret, är dessa vapen några av de få mot vilka man har undertecknat konventioner om förbud. Trots detta har alltså, som vi vet, sådana här stridsmedel kommit till användning åtskilliga gånger. Vietnamkriget är ett känt exempel, och under det senaste året har vi fått rapporter dels från Kampuchea, där man anklagar Vietnam för att ha använt BC-stridsmedel, dels från Cuba, där man nu har lagt fram många anklagelser mot USA om den biologiska krigföringen mot Cuba. Det har alltså gällt virussjukdomar av olika slag på tobak och sockerrör, mot husdjur och även människor. Man har framför allt talat om epidemier av gula febern och senast en ögonsjukdom, som man menar på ett oförklarligt sätt har uppkommit.

Det sägs också i svaret att det är svårt att fastställa användningen av sådana här vapen. Och det är just det som är det otäcka med vapnen – de kan användas på ett sådant sätt och få sådana verkningar att det är väldigt svårt att klart fastställa om det är fråga om vanliga epidemier eller om det på något sätt skett en spridning av någon annan makt.

När det gäller det kubanska fallet finns det också rapporter ifrån USA:s sida. De kommer som vanligt från ärliga människor, avhoppade CIA-tjänstemän och andra, som för ganska länge sedan har gått ut och talat om att den biologiska krigföringen mot Cuba har pågått under lång tid, faktiskt ända

sedan Nixonadministrationens tid. De påstår klart och tydligt att det i detta fall har förts ett krig mot Cuba.

Jag tycker också att det finns all anledning att ta ganska allvarligt på den kubanska regeringens påstående.

Det nämns i svaret att Cuba kan begära konsultationer. Självfallet borde man då göra det, om man nu har möjlighet att få den här saken klarlagd, och det tillkommer Cuba att ta ställning till detta.

Men när det gäller den övergripande frågan, dvs. det faktum att vi vet, såsom också sägs i svaret, att det pågår upprustning, att stormakterna har satsat på detta, skulle jag vilja fråga utrikesministern: Har regeringen för avsikt att ta några initiativ i den här frågan? Vill regeringen ta upp den exempelvis i internationella fora som FN eller på annat sätt? Det vore intressant att få veta det. Sverige har ju undertecknat det här internationella fördraget och har därför skyldighet att följa upp saken.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på fråga 1981/82:56 om de politiska förhållandena i Pakistan

Anf. 5 Utrikesministern OLA ULLSTEN:

Herr talman! Eva Hjelmström har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser att vidta med anledning av dödsdomarna och terrorn mot civilbefolkningen i Pakistan.

Frågan är ställd mot bakgrund av uppgifter om förhållandena i provinsen Baluchistan. Allvarliga oroligheter inträffade i provinsen under åren 1973–1977. Dessa krävde ett stort antal dödsoffer bland civilbefolkningen. Sedan dess har under lång tid stora arméförband varit stationerade i Baluchistan.

I frågan talas om tvångsrekrytering av pakistanska medborgare till den brittiska armén. Jag är inte säker på vad Eva Hjelmström åsyftar. Möjligtvis avses rekrytering av frivilliga till den omanska armén i vilken brittiska instruktörer ingår.

De nio dödsdomarna i Baluchistan, varav en redan är verkställd, är delvis en följd av ett attentat mot en omansk rekryteringsofficer för ca två år sedan. De närmare omständigheterna rörande vissa av fallen är dock oklara.

Den svenska regeringen tar självfallet avstånd från all politisk förföljelse. Regeringen arbetar också sedan länge bl. a. i olika FN-organ för att begränsa och på sikt avskaffa användningen av dödsstraff.

Anf. 6 EVA HJELMSTRÖM (vpk):

Herr talman! Jag tackar Ola Ullsten för svaret på min fråga.

Situationen i Pakistan är inte bara alarmerande, som jag framhöll i min fråga. Den är i dag rent katastrofal. Jag har här en hel bunt med

*Om de politiska
förhållandena i
Pakistan*

protestskrivelser från Amnesty International, samtliga märkta "brådskan-
de". Där påvisar man hur fackföreningsmänniskor, journalister och politiskt
oppositionella antingen mördas eller torteras eller kastas i fängelse. Man
hugger händerna av dem - uppräknigen av de ohyggligheter som pågår i
landet skulle kunna göras lång.

I dag skrivs, med rätta, spaltkilometer om situationen i Iran, men frågan är
om inte situationen i Pakistan kan betecknas som lika allvarlig. Därför
förvånar mig Ola Ullstens svar, och det gör mig faktiskt beklämd. Jag anser
nämligen inte att han svarat på min fråga, om han är beredd att ta avstånd
från den terror mot civilbefolkningen som förekommer i Pakistan. Beror det
möjligen på att Ronald Reagan efter händelserna i Afghanistan återupptagit
militärhjälp till det landet?

I årets budgetproposition sägs visserligen att politiska partier i opposition
mot regimen i Pakistan har förbjudits och att press- och yttrandefriheten har
beskurits, och man skall därför dra ner på biståndet. Men man säger att detta
bistånd skall ersättas med samarbete i andra former. Då frågar man sig
naturligtvis oroligt, vilka dessa kan tänkas vara.

Min fråga gäller främst situationen som helhet i Pakistan. I det avscendet
är som sagt regeringens tystnad beklämande. Men min fråga gäller också de
nio studenter som dömdes till döden. Enligt Amnesty International skedde
detta på helt felaktiga grunder, och det är vad jag äsytar med min fråga.
Sedan jag i juni framställde den första gången har en av dödsdomarna redan
verkställts. Jag tycker att det kan finnas skäl för Ola Ullsten att bestämt ta
avstånd från detta, liksom man har gjort från Amnestys sida och med tanke
på vad som påvisats från FN-organs sida, när man bl. a. har beskrivit att över
800 människor har mördats av regimen under de senaste åren.

Anf. 7 Utrikesministern OLA ULLSTEN:

Herr talman! Det avståndstagande som Eva Hjelmström efterlyser mot
den terror och förföljelse som kan förekomma i Pakistan finns i det svar som
jag nyss läste upp, och jag kan bara hänvisa till det.

Dessutom tror jag att det vore klokt för Eva Hjelmströms egen
trovärdighet om hon inte försökte rikta den beskyllningen mot den svenska
regeringen att vi skulle avstå från att ge uttryck för vad vi tycker om terror i
olika länder bara därför att den amerikanska regeringen skulle ogilla det.
Den sortens agerande vore den svenska regeringen, för att inte säga det parti
som jag representerar, helt främmande.

Anf. 8 EVA HJELMSTRÖM (vpk):

Herr talman! Då måste jag ställa frågan vad Ola Ullsten avser med det näst
sista stycket i svaret, där han tar upp de nio dödsdomarna i Baluchistan och
säger att de är en följd av ett attentat mot en omansk rekryteringsofficer och
att de närmare omständigheterna rörande vissa av fallen skulle vara
oklara.

Det räcker med att man sätter sig in i det material som Amnesty gett ut och
det material som även FN har plockat fram för att se att dessa dödsdomar är

*Om tillgodoseende
av vissa jämställd-
hetskrav i bygg-
nads- och planlag-
stiftningen*

rent politiska och en ren terror riktad mot befolkningen för att försöka tysta oppositionen.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på fråga 1981/82:64 om tillgodoseende av vissa jämställdhetskrav i byggnads- och planlagstiftningen

Anf. 9 Bostadsministern BIRGIT FRIGGEBO:

Herr talman! Cecilia Jensfelt har frågat mig om jag avser att ta några initiativ för att den nya plan- och bygglagen skall tillgodose de krav som kvinnorna ställer på såväl utformningen av som inflytandet över samhällsbyggandet.

Som Cecilia Jensfelt påpekar i sin fråga uppvaktades jag i maj månad av Föreningen Kvinnors byggforum, som då överlämnade en skrivelse med synpunkter på den s. k. PBL-utredningens förslag till ny plan- och bygglag.

Innehållet i skrivelsen - liksom övriga remissynpunkter - övervägs i arbetet med den nya plan- och bygglagen som pågår inom bostadsdepartementet. Inriktningen är att en lagrådsremiss skall vara färdig under våren 1982. Jag är mot den bakgrunden inte beredd att nu redovisa hur man bör lösa de angelägna frågor som Föreningen Kvinnors byggforum tagit upp. Rent allmänt vill jag understryka att det självfallet är regeringens ambition att även inom detta område aktivt driva jämställdhetsarbetet vidare.

Anf. 10 CECILIA JENSFELT (c):

Herr talman! Jag tackar bostadsministern för det positiva svaret på min fråga. Bakgrunden till min fråga är att dagens storskaliga samhälle har formats av män för att i första hand passa för friska, förvärvsarbetande män, som kopplar av allt ansvar och alla bekymmer för hem och barn och som kan köra långa vägar med bil för att komma till arbetet och köra vidare för att idka fritidsintressen, osv. Vardagsfunktionerna har blivit strängt åtskilda och binds samman med en omfattande transportapparat.

Det måste självfallet till varje pris förhindras att morgondagens samhälle byggs på så ensidiga erfarenheter, att det bara passar för den här typen av människor.

Morgondagens samhälle måste bli ett helhetens samhälle, där våra vardagsfunktioner är väl samlade i såväl tid som rum. Barnen måste finnas med mitt i vardagen. Kvinnor och män måste kunna förvärvsarbeta på lika villkor. Bostäder, arbetsplatser och service måste ligga nära varandra. Allsidiga lokalsamhällen som ger såväl barn som vuxna en trygg miljö och gemenskap måste vara målsättningen.

Jag tror, herr talman, inte att detta samhälle kan bli verklighet om inte kvinnornas erfarenheter av vardagslivet kommer med i samhällsplaneringen - viktiga erfarenheter från vardagslivet.

Kvinnornas och männens erfarenheter av vardagslivet är högst olika i dag. Det är, herr talman, alldeles nödvändigt att man ger ett klart uttryck för hur oerhört viktigt det är att dessa erfarenheter från splittring mellan arbete, omsorg, boende och fritid kommer med i de avgörande besluten om samhällets fortsatta utformning.

Jag kommer att följa frågans behandling genom lagrådsremissen med stort intresse.

Överläggningen var härmed avslutad.

Om förutsättningarna för helårsboende i vissa fritidsboendekområden

6 § Svar på fråga 1981/82:72 om förutsättningarna för helårsboende i vissa fritidsboendekområden

Anf. 11 Bostadsministern BIRGIT FRIGGEBÖ:

Herr talman! Lennart Nilsson har frågat vilka åtgärder regeringen avser vidta för att skapa förutsättningar för helårsboende i attraktiva fritidsboendekområden.

Fritidsboendekommittén har i ett delbetänkande bl. a. föreslagit att kommunerna skall ges möjlighet att införa förvävsprövning inom områden där de permanent boende har svårt att till rimligt pris få tag i en bostad på grund av konkurrens från fritidsboende.

De problem som ligger bakom detta förslag är angelägna att lösa, även om de bara berör ett fåtal platser i landet och i dag är mindre akuta än då utredningen tillsattes. Efterfrågan på permanentus för fritidsboende har minskat och prisutvecklingen stagnerat.

Betydande invändningar mot kommitténs förslag har framkommit vid remissbehandlingen, även om behovet av åtgärder framhålls av flertalet remissinstanser.

Frågan om vilka åtgärder som bör vidtas för att motverka omvandling av helårsbostäder till fritidsbostäder behöver studeras ytterligare. Detta kommer att ske inom regeringskansliet mot bakgrund av bl. a. dagens förändrade situation och delbetänkandets remissutfall.

Anf. 12 LENNART NILSSON (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka bostadsministern för svaret på min fråga, även om det kanske inte ger mer än just det som pressmeddelandet som skickades ut gav.

Bakgrunden till frågan är inte minst den rubrik pressmeddelandet hade, att man inte skall byråkratisera fritidsboendet. Det är naturligtvis lätt att bakom en rubrik om byråkrati och krångel dölja olika förhållanden för att inte behöva göra någonting åt de problem som förvisso är problem i många delar av landet. Det var väl också, utgår jag ifrån, för att försöka åstadkomma lösningar på dessa problem, som är stora inte minst i de områden som jag kommer ifrån, som man tillsatte fritidsboendekommittén.

Särskilt i kommunerna i norra Bohuslän – där det är ont om arbete, där

*Om förutsättningar
för helårsboende i vissa fritidsboendeoråden*

man bl. a. har den högsta andelen pensionärer i landet och där man upplever ett tryck från sommargäster som vill komma dit – blir det problem, och det är de bofasta människorna som får vara med och betala kalaset i form av försämrade service, kanske ökade skatter osv., för att man skall klara trycket från de människor som vill bo i dessa områden på sin fritid. Och detta leder till att samhällen dör ut och att problem skapas.

Jag tycker det är ganska egendomligt att så kategoriskt uttala att man lägger förslagen i papperskorgen, innan man har kunnat göra en ordentlig analys av utfallet av remissomgången, som tydligen inte var avslutad, innan Birgit Friggebo anmälde att man inte skulle göra någonting av det hela.

Jag tycker det är litet svagt att man – kanske beroende på att moderaterna hade stämna i det ögonblicket – var rädd för de krafter som vill härja fritt på dessa områden och därför inte ville vidta åtgärder för att komma till rätta med problemen.

Bostadsministern svarar visserligen att man kommer att vidta åtgärder, och då kanske min fråga kan bli: När avser regeringen att komma med förslag för att motverka de negativa konsekvenser som belysts i samband med utredningens arbete?

Sedan handlar det naturligtvis inte om byråkrati. Det handlar om att människorna i en kommun skulle kunna få fastlägga i en plan att det är så angeläget att ett visst område bevaras för åretruntboende att det är önskvärt att man inför något slags förvävsprövning. Det tycker jag inte handlar om byråkrati, utan det handlar om en decentralisering av verksamheten.

Anf. 13 Bostadsministern BIRGIT FRIGGEBÖ:

Herr talman! Delförslaget från fritidsboendekommittén innehöll frågor som rörde dels områden med fritidshus som omvandlas till permanentus, dels helårsbostäder som omvandlas till fritidshus.

Lennart Nilsson säger att det är konstigt att det gick så fort att göra ett uttalande i de här frågorna. Ja, det var möjligt att utifrån en genomgång av remissinstansernas svar konstatera att de var mycket kritiska mot de förslag fritidsboendekommittén hade lagt fram. Jag tycker att det är bra att man kan skapa klarhet på ett tidigt stadium i kontroversiella frågor, där det pågår en mycket omfattande offentlig diskussion.

Jag måste säga att vi måste vara vaksamma mot orimligt byråkratiska regler och förslag, även om det finns angelägna frågor att lösa. Vi kan inte ha bestämmelser som inte går att förklara på ett rimligt sätt för allmänheten. Att begära bygglov utan att det vidtas någon som helst åtgärd i en byggnad är något som får löjets skimmer över sig, och det ter sig alldeles obegripligt för människorna. Vi kan inte heller på allvar diskutera åtgärder som på sikt kan aktualisera en kontroll av hur frekvent ett fritidshus används.

Det konkreta förslag som rör Lennart Nilssons främsta intresse har också bedömts kritiskt, även av de kommuner som berörs av frågan. I det hela ingår att förvävsprövning skulle vidtas vid alla typer av försäljningar.

Det är alltså min avsikt att ta upp den delen av de här frågorna. Det

lämpligaste är väl att det sker i samband med att fritidsboendekommitténs slutbetänkande skall behandlas.

Nr 22

Tisdagen den
10 november 1981

Anf. 14 LENNART NILSSON (s):

Herr talman! Bostadsministerns uttalande i det senaste inlägget tyder på att hon inte läst igenom de här förslagen helt och fullt.

Om vi skall börja med den fråga jag berörde mest så handlar det inte om alla försäljningar, utan det handlar om att kommunen vid försäljningar i sådana områden som bedöms som mycket attraktiva ur fritidsboendesynpunkt skulle kunna i fullmäktige säga: Det här är ett sådant viktigt område att vi vill pröva de förvärv som sker för att vi skall kunna behålla de aktuella fastigheterna för åretruntboende. Krångligare än så var det inte.

När det gäller den andra biten, om motsatt omvandling, är det tydligt att bostadsministern även där har missuppfattat saken. Utgångspunkten för förslagen var bl. a. att kommunerna skulle kunna ge möjligheter att utveckla fritidsboendet, inte minst i tätorternas närhet, för att fler människor än som nu är fallet skulle kunna få tillgång till ett fritidshus i enklare former – utan att man ställer de höga krav som nu ställs på en del håll.

Utredningen har också sagt att det för de hus som redan finns i dag, avsedda att användas för åretruntboende – även om det kallas fritidsboende – inte finns några förslag i den här riktningen. Det handlar i stället om sådana områden där det anses viktigt att ha kvar fritidsboendet, områden där husen är byggda som fritidsbostäder – kanske i enklare former. Det handlar helt enkelt om att underlätta för kommunerna att få en bättre utveckling på det här området och inte att krångla till det.

Anf. 15 Bostadsministern BIRGIT FRIGGEBO:

Herr talman! Ja, det är riktigt som Lennart Nilsson säger att det inte var fråga om att pröva alla försäljningar i hela landet. Men det var fråga om att pröva alla försäljningar i de områden som kommunerna väljer ut, och det är en onödigt byråkratisk ordning.

Även om jag kan instämma i den beskrivning av problemen som fritidsboendekommittén och här också Lennart Nilsson gör, så anser jag att man måste väga önskemålet om en rimlig planeringssituation för kommunerna emot byråkrati och även integritet när det gäller människornas boende. Det är det som har varit utgångspunkten vid min bedömning av förslagen och när jag har tagit del av remissinstansernas synpunkter.

Anf. 16 LENNART NILSSON (s):

Herr talman! Om vi är överens om den beskrivning som jag här har gjort och som fritidsboendekommittén också har gjort av svårigheterna och nödvändigheten av att åtgärder vidtas, då är frågan bara denna: Kommer bostadsministern under den närmaste tiden, under den period som statsrådet sitter kvar som bostadsminister – det blir förhoppningsvis inte längre än fram till nästa val – att lägga fram några förslag som underlättar förhållandena för

*Om förutsättningar
för helårs-
boende i vissa fri-
tidsboendeom-
råden*

Tisdagen den
10 november 1981

*Om nya allmänna
råd för trafikplane-
ning*

de människor och de kommuner som upplever dessa problem? Kommer det något förslag i den riktningen, exempelvis under våren?

Anf. 17 Bostadsministern BIRGIT FRIGGEBÖ:

Herr talman! Svaret på den frågan beror på när fritidsboendekommittén lämnar sitt slutbetänkande och på den remisstid som behövs för att bedöma de slutliga förslag som kommer fram.

Överläggningen var härmed avslutad.

**7 § Svar på fråga 1981/82:66 om nya allmänna råd för trafikplane-
ning**

Anf. 18 Bostadsministern BIRGIT FRIGGEBÖ:

Herr talman! Cecilia Jensfelt har frågat mig när regeringen avser att medge att de nya allmänna råden för trafikplanering meddelas.

Statens planverk har tillsammans med vägverket, trafiksäkerhetsverket och naturvårdsverket utarbetat ett förslag till Allmänna råd för planering av stadens trafiknät, det s. k. TRÅD. Förslaget har remissbehandlats genom bostadsdepartementets försorg. Remisskritiken blev förhållandevis omfattande.

Med anledning av denna kritik bestämde sig planverket efter samråd med bostadsdepartementet och Svenska kommunförbundet för att se över förslaget. Ett reviderat förslag överlämnades till departementet den 30 september 1981.

Som Cecilia Jensfelt påpekar skall TRÅD ersätta planverkets tidigare publikation i ämnet, den s. k. SCAFT 1968: Riktlinjer för stadsplanering med hänsyn till trafiksäkerhet. SCAFT har under senare år utsatts för stark kritik. Jag anser att det är angeläget att SCAFT nu ersätts och delar alltså Cecilia Jensfelts uppfattning om att det behövs nya allmänna råd för trafikplaneringen. Det nya förslaget bereds f. n. inom regeringskansliet, och regeringen kommer att ta ställning till förslaget snarast.

Anf. 19 CECILIA JENSFELT (c):

Herr talman! Jag tackar bostadsministern för det positiva svaret på min fråga.

Bakgrunden till min fråga är att jag är ytterst angelägen om att man får till stånd en bättre trafiksituation i Stockholm och kanske främst då i innerstaden. Alltför mycket bilar och bilavgaser utgör ett överhängande hot mot säkerhet, sundhet och trevnad, vilket vi medborgare enligt 9 § byggnadsstadgan faktiskt har rätt att ha anspråk på.

Jag tror inte att planverkets nya råd och riktlinjer ensamma kan åstadkomma några förändringar. Däremot kan de medverka positivt i rätt riktning.

Här gäller det ju framför allt att inte onödigtvis plöja ner ytterligare

*Om klassificering-
en av viss väg i
Hälsingland*

miljarder i bilismen utan att omgående möjliggöra en överföring av resurserna till kollektivtrafiken och cykeltrafiken. Dessa trafikantgrupper är ju helt bortglömda i de nu gällande allmänna råden för trafikplanering. SCAFT. SCAFT ger vägledning när det gäller långt gående och kostnadskrävande krav, som kanske ibland kunde anses vara berättigade i nyexploateringssammanhang på det glada 60-talet, då man planerade för en fri och ohejdad bilism. I dag är läget annorlunda.

Kollektivtrafiken och cykeltrafiken måste tillåtas breda ut sig i Stockholms innerstad på bekostnad av bilismen. Cyklisterna och kollektivtrafikanterna måste kunna genomkorsa hela regionen på samma sätt som bilarna i dag kan göra.

Herr talman! Nu dröjer det uppenbarligen inte länge innan bostadsministern tar ställning. Jag hoppas att regeringen därefter är beredd att medge att planverket meddelar de nya råden och anvisningarna för trafikplanering.
TRÅD.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på fråga 1981/82:59 om klassificeringen av viss väg i Hälsingland

Anf. 20 Kommunikationsministern CLAES ELMSTEDT:

Herr talman! Iris Mårtensson har frågat mig om jag är beredd att vidta åtgärder som gör det möjligt att förändra Svartsjövägen inom Ljusdals och Hudiksvalls kommuner till allmän väg.

Vägverket har den 16 september 1981 avslagit en framställning om förändring av Svartsjövägen till allmän väg. Som motiv anges att vägen är i för dåligt skick. Vägverket föreslår därför att en upprustning av vägen och en förändring till allmän väg prövas i samband med pågående revidering av flerårsplanen för byggande av länsvägar.

Jag kan inte finna annat än att detta förfarande helt överensstämmer med den decentraliserade vägplanering som riksdagen har uttalat sig för. En upprustning av Svartsjövägen måste prioriteras i konkurrens med övriga angelägna vägbyggnadsprojekt i Gävleborgs län. Någon åtgärd kan därför inte bli aktuell förrän länet tagit ställning till förslaget att rusta upp vägen.

Anf. 21 IRIS MÅRTENSSON (s):

Herr talman! Jag tackar kommunikationsministern för svaret. Jag ser också svaret så att det finns en viljeinriktning hos kommunikationsministern att hjälpa oss i den här frågan.

Låt mig först plocka fram några fördelar med att ha Svartsjövägen som allmän väg.

Man spar energi – en målsättning som vi alla talar om.

Resorna förkortas med över 4 mil för boende i Svågadalen när de åker till

Ljusdal i stället för till Hudiksvall för att göra inköp. Det är positivt även för handeln i Ljusdal. Sjukvårdsresorna blir billigare därför att resan förkortas med 3 mil enkel resa för människorna i Svågadalen när de ges specialistvård i Ljusdal och när läkare från Hudiksvalls sjukhus har mottagning i Ljusdal.

Ljusdals kommun står med famnen öppen och tar gärna emot flera elever till gymnasieskolan. Där finns gott om plats – medan Hudiksvall däremot har ont om gymnasieplatser.

Positivt blir det också för elever som bor i nordvästra delen av Bjuråker att kunna använda Svartsjövägen som förbindelseled till Ljusdals gymnasium, dit de skall resa varje dag. De slipper också vara inackorderade i Hudiksvall som de nu är.

Man bör inte heller glömma bort de naturreservat som finns i angränsande område och som gör att Svartsjövägen utnyttjas i turisthänseende. Vidare trafikeras vägen dagligen av boende i Svågadalen som har sitt arbete i Ljusdals kommun.

Som kommunikationsministern hör finns det mycket som talar för att man skall göra vägen till allmän väg. Fördelarna uppväger nackdelarna.

Glesbygdsdelegationen säger i Politik för glesbygden:

Målet för glesbygdspolitiken skall vara att skapa livskraftiga samhällen i glesbygden, med arbetstillfällen, service och en god miljö.

Men hur klarar man sådant med dåligt vägunderhåll?

Jag frågar: Får jag tolka kommunikationsministerns svar så att han vill medverka till att vägen, som i dag är i dåligt skick, upprustas och så småningom görs till allmän väg?

Anf. 22 Kommunikationsministern CLAES ELMSTEDT:

Herr talman! Jag delar i allt väsentligt de synpunkter som Iris Mårtensson här har framfört när det gäller angelägenheten av att göra den här vägen allmän. Jag förstår att den betyder mycket för dem som är bosatta i området, exempelvis kortare resor med allt vad som följer med det.

Jag utgår från att länsstyrelsen i Gävleborgs län vid den kommande hanteringen och prövningen av olika vägprojekt i länet beaktar de synpunkter som Iris Mårtensson här har framfört, så att denna väg så småningom tas in bland allmänna vägar.

Anf. 23 IRIS MÅRTENSSON (s):

Herr talman! Här gäller det att underlätta för människor, som bor i glesbygd, genom att förkorta resvägen med flera mil. Det är en liten men rimlig begäran.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på fråga 1981/82:60 om åtgärder för att förhindra nedläggning av vägstationen i Los

Nr 22

Tisdagen den
10 november 1981

Anf. 24 Kommunikationsministern CLAES ELMSTEDT:

Herr talman! Iris Mårtensson har frågat mig om jag är beredd att förhindra en planerad nedläggning av vägstationen i Los.

Allmänt gäller att våra statliga myndigheter fortlöpande skall göra översyner och rationaliseringar av sina organisationer och arbetsreformer. Det arbetet är av väsentlig betydelse för att hålla kostnaderna nere i statsverksamheten. Vidare har riksdagen vid flera tillfällen särskilt uttalat att det är nödvändigt att vägverket fortsätter rationaliseringen av såväl maskinsidan som arbetsmetoderna och sin organisation.

Jag är medveten om att förändringar av vägverkets lokala driftorganisation – med t. ex. indragning av en vägstation – kan innebära negativa regionalpolitiska effekter. Vägverket skall därför göra omfattande utredningar och överlägga med personalorganisationerna samt med berörda lokala och regionala myndigheter. Verket tar i största möjliga utsträckning hänsyn till samhällsekonomiska samt regional- och arbetsmarknadspolitiska synpunkter.

Vi måste samtidigt vara medvetna om att olika väghållningsåtgärder är det viktigaste regionalpolitiska bidraget från verket. Ett välskött vägnät, som sänker näringslivets transportkostnader, minskar restiderna och förbättrar framkomligheten, är bra för hela samhället. När nu kostnaderna för att hålla vägnätet i gott skick stiger kraftigt måste arbetsmetoderna och organisationen ses över. Målsättningen är att hålla en jämn standard över hela landet till lägsta möjliga kostnad.

Arbetsområdet i Los är nu under utredning. Något beslut har inte fattats. Utredningarna om hur väghållningen skall vara organiserad i den här delen av Gävleborgs län bör därför slutföras.

Anf. 25 IRIS MÅRTENSSON (s):

Herr talman! Jag tackar kommunikationsministern för svaret även på den frågan.

Den planerade indragningen av vägstationen i Los har rönt ett stort intresse bland befolkningen i Los med omnejd. Det är helt förståeligt – det är mycket som talar emot en sådan åtgärd.

För det första står den i strid med de av riksdagen antagna regionalpolitiska riktlinjerna.

I ett läge där statsfinansiella skäl talar för återhållsamhet måste ändå för det andra framkomligheten på glesbygdens vägnät prioriteras. Det säger också trafikutskottet i sitt betänkande 1980/81:16. Genom indragningar drabbas glesbygden hårt, vilket får till följd att underhåll, vinterhållning, osv. eftersätts.

För det tredje är det i glesbygdsnätet som skoltransporten svarar för en betydande trafik. Även skogstransporterna och inte minst våra dagliga

*Om åtgärder för
att förhindra ned-
läggning av väg-
stationen i Los*

Tisdagen den
10 november 1981

*Om åtgärder för
att förhindra ned-
läggning av väg-
stationen i Los*

livsmedelstransporter måste ta sig fram. Det är lång väg till sjukhus och läkarstationer.

En indragning av Los vägstation för med sig eftersatt vägunderhåll som ökar transporttiderna och därmed transportkostnaderna, som har stor betydelse för industrin och skogsnäringen. Los är genom sitt läge vintertid mycket snörikt, och snön kommer tidigt. I år var det 1 dm snö den 21 oktober, och det fordrar snabba utryckningar, så att väghållningen kan hållas för bl. a. skolskjutsar.

Herr talman! Den motivering som vägverket anför – att nuvarande driftsanläggning i Los inte är ändamålsenlig – är det delade meningar om. De anställda har invändningar mot vägverkets uppfattning att det krävs en investering på en miljon för att behålla verksamheten på nuvarande nivå. Ljusdals kommun har inspekterat anläggningen i Los, och kommunens representanter finner inte att någon ny driftsanläggning är av behovet påkallad.

Ljusdals kommun – en av de från sysselsättningssynpunkt hårdast drabbade kommunerna i länet, där kommundelen Los sedan flera år tillbaka har bekymmer med att behålla sysselsättningen – är i stort behov av allt stöd och all hjälp för att över huvud taget kunna behålla den service som finns i dag. Varje arbetstillfälle väger tungt.

Ett påpekande som förtjänar att göras är att dåligt vägunderlag leder till högre energiförbrukning, vilket strider mot de energipolitiska mål som riksdagen har fastställt.

Det finns mycket som visar att ett bibehållande av vägstationen i Los ger större trafiksäkerhet och medför snabbare åtgärder vid hastigt väderombyte med stora trafik hinder som följd.

Låt nu förnuftet få råda! Sätt trafiksäkerheten före de eventuella besparingar som en indragning av stationen i Los kan ge!

Anf. 26 Kommunikationsministern CLAES ELMSTEDT:

Herr talman! Framkomligheten på vägarna är naturligtvis det avgörande. Vi måste se till att vi har en vägstandard som inte äventyrar trafiksäkerheten. Därefter rättar man organisationen. Det är den som nu ses över, vilket jag anförde i mitt svar på Iris Mårtenssons fråga.

Det vore fel av mig att på detta stadium säga hur det skall vara, eftersom utredningen inte är färdig. Det finns ingenting som säger att vägstationen i Los utan vidare kommer att sopas undan. Det finns möjlighet att ha en annan organisation, där det fortfarande finns arbetstillfällen kvar vid vägstationen i Los och följaktligen också den bevakning som Iris Mårtensson tydligen inte tror kommer att upprätthållas, därest man skulle ändra organisationen i den riktning som ryktena gör gällande.

Jag vill alltså peka på de möjligheter som står till buds och vänta med att ta ställning tills översynen är klar.

Anf. 27 IRIS MÄRTENSSON (s):

Herr talman! Om viljan finns att satsa där arbetslöshet råder och där behovet av arbetstillfällen är stort måste den satsningen göras i glesbygd-
den.

Överläggningen var härmed avslutad.

Nr 22

Tisdagen den
10 november 1981

*Om besparingarna
inom skolområdet*

10 § Svar på fråga 1981/82:65 om besparingarna inom skolområdet

Anf. 28 Statsrådet ULLA TILLANDER:

Herr talman! Inga Lantz har frågat mig om det är regeringens uppfattning att besparingarna på skolområdet skall gå ut över undervisningens kvalitet och omfattning genom att korttidsvikarier inte sätts in.

Besparingar på skolområdet måste genomföras så att de grundläggande målen för skolans arbete inte rubbas. Denna grundsyn har kraftigt strukits under såväl i besparingspropositionen år 1980 som i 1981 års budgetproposition och bör gälla även för sådana besparingar som beslutats kommunalt. Kommunala besparingar måste självfallet också stå i överensstämmelse med det regelsystem som gäller på skolområdet. Det är t. ex. inte möjligt för en kommun att spara genom att låta bli att lägga ut samtliga veckotimmar i basresurser och förstärkningsresurs för grundskolan. Dessa resursers storlek bestämmer omfattningen av den verksamhet i form av lektioner och annat som skall förekomma i alla kommuner för att en likvärdig utbildningsstandard skall kunna upprätthållas.

Gällande bestämmelser i skolförordningen innebär vidare att vid tillfälligt förfall för lärare skall undervisningen i första hand fullgöras av s. k. fasta lärarvikarier och i övrigt på det sätt rektor bestämmer. Det är därför inte möjligt för en kommun att fatta ett generellt beslut att korttidsvikarier inte skall sättas in för tjänstlediga lärare. Beslut att inte sätta in vikarier kan endast fattas av rektor i det enskilda fallet. Till grund för rektors beslut hör därvid ligga en bedömning av pedagogisk natur. Nuvarande förhållande med korttidsvikarier, som många gånger saknar utbildning för och erfarenhet av att undervisa, leder därvid inte sällan till den slutsatsen att nackdelarna med att sätta in vikarier överväger. Någon anledning att rikta kritik mot att vikarie inte sätts in som en följd av en sådan bedömning finns enligt min mening inte.

Jag vill också erinra om mitt förslag i propositionen om förändringar av gymnasieskolans utformning m. m. som f. n. behandlas av riksdagen. Jag har där föreslagit att i de fall vikarier inte tillsätts får medel motsvarande de inbesparade kostnaderna tillföras skolenhetens samlade förstärkningsresurs. Motivet till detta förslag är således inte behovet av besparingar utan önskemålet om en mera ändamålsenlig resursanvändning.

För klarhetens skull vill jag generellt betona att det bara är möjligt att åstadkomma kommunala besparingar genom att inte sätta in vikarier i de fall

vikariekostnaderna inte är statsbidragsgrundande. I övriga fall reduceras i princip statsbidraget med den inbesparade vikariekostnaden.

Anf. 29 INGA LANTZ (vpk):

Herr talman! Jag skall först be att få tacka för svaret.

När en lärare blir sjuk får skolans övriga personal bli lärare. Så kan t. ex. då en skolvaktmästare bli lärare. Det är ett sätt att spara pengar, tycker vissa kommuner.

Undervisningen drabbas av detta, och som alltid är det de svagaste eleverna, de som behöver mest stöd och hjälp, som drabbas hårdast av sådana här åtgärder. Det blir mer fråga om en tillsyn än om undervisning, i en tid då man alltmer talar om hur viktigt det är att trygga elevernas baskunskaper och basfärdigheter.

Det är också tänkt så att friska lärare skall kunna rycka in för sina sjuka kolleger. Men, som en lärare sade: Hur skall jag kunna undervisa min klass på 25 elever och samtidigt se efter en annan klass med lika många barn?

Detta att ersätta sjuka lärare med annan skolpersonal måste ses som ett av de mest kortsynta besparingsförslag som väckts. Självfallet går det ut över elevernas undervisning. Det är oklokt att spara på undervisningen.

För att ta en skolvaktmästare som exempel, så har ju han eller hon andra sysslor att sköta och skall faktiskt inte ha tid att undervisa.

Till det dåliga med att dra in korttidsvikarierna skall läggas den stora brist på behöriga lärare över huvud taget som finns i dag. I Botkyrka kommun utanför Stockholm, för att nämna ett exempel, är andelen obehöriga lärare 34,8 %. Hur kommer skolsituationen för dessa elever att bli? Var femte lärare i Stockholms län och Södermanlands län är obehörig.

Jag har frågat Ulla Tillander hur hon ser på frågan om slopande av korttidsvikarierna och vilken effekt detta får på undervisningens kvalitet och omfattning. Av svaret förstår jag att hon inte delar min oro för att undervisningen blir lidande och att detta hårdast drabbar de elever som behöver mest hjälp. Hon anser t. ex. inte att det finns någon kritik att rikta mot att vikarierna inte sätts in. Hon säger att nackdelarna med att sätta in korttidsvikarier i vissa fall överväger fördelarna.

Det finns ju ingen anledning att ta bort korttidsvikarierna. Vad man i stället skall göra, som vpk menar, är att bygga ut fasta vikariepooler ute i skolorna och i rektorsområdena.

Jag tycker att det är ett mycket märkligt synsätt som statsrådet anlägger. Det har ifrågasatts huruvida korttidsvikarierna verkligen fyller den funktion som de skall fylla, eftersom de ofta är dåligt utbildade och de som tjänstgör inte har fortlöpande kontakt med de klasser där de får undervisa. Men problemet löser man ju inte genom att ta bort dem – man måste i stället bygga ut det systemet.

Jag skulle vilja sluta med att fråga Ulla Tillander: Är det verkligen rätt att man drar in korttidsvikarierna? Är det rätt mot eleverna och lärarna?

Anf. 30 Statsrådet ULLA TILLANDER:

Herr talman! Jag kan bara konstatera att Inga Lantz har missuppfattat mitt svar. Jag har faktiskt i svaret sagt att man i kommunerna inte kan fatta ett generellt beslut om att inte tillsätta korttidsvikarier, men att rektor i undantagsfall kan bestämma annat. Om regeln är att vikarie skall tillsättas när den ordinarie läraren är förhindrad att undervisa, så är *undantaget* från regeln att vikarie inte tillsätts.

Därmed är också utsagt vilken inställning jag har.

Från det att man tidigare har varit tvungen att tillsätta en vikarie, vill man nu lämna ett visst utrymme för kvalificerad pedagogisk bedömning av skolans huvudansvarige, nämligen rektorn. Det är, kan man säga, en decentralisering av beslutsfattandet. Det lämnar ett handlingsutrymme för de närmast initierade att hitta en bra praktisk lösning enligt sunt förnuft. Jag vet många fall där rektor t. ex. själv går in och tar timmar därför att han vill lära känna en klass. Det är ett exempel på en pedagogisk bedömning som rektor kan göra. Men det är naturligtvis inte heller någon huvudregel, utan huvudregeln är – som jag tidigare har sagt – att vikarier tillsätts.

Jag är medveten om att vissa kommuner har fattat beslut om att generellt spara på korttidsvikarierna. Men som jag framhöll i svaret är detta med nuvarande regler inte tillåtet. Jag är glad att Inga Lantz fråga har givit mig anledning att klargöra detta, och jag utgår från att kommunerna kommer att följa gällande regler.

Anf. 31 INGA LANTZ (vpk):

Herr talman! Får jag då tolka Ulla Tillanders senaste inlägg som att hon delar min uppfattning att det här faktiskt är ett brott både mot skolförordningen och mot skollagen? Det heter ju i första kapitlet i skollagen att kommunerna skall sörja för undervisningen. Men på det här sättet blir det ingen undervisning för eleverna. Kommunerna skall sörja för undervisningen i grundskolan, och i skolförordningen regleras elevernas rätt till undervisning. Det finns med andra ord en dubbel skyldighet för kommunerna att anordna undervisning.

Delar Ulla Tillander min uppfattning att detta faktiskt är ett brott mot både skollagen och skolförordningen? Och är det ett brott, vad tänker då Ulla Tillander göra för att få slut på det här? Det är faktiskt så, att många kommuner redan har fattat beslut i saken – Sollentuna, Borås, Kalmar, Uppsala, Stockholm, för att nämna några. Och det här förfarandet sprider sig också.

Jag skulle vilja fråga ifall Ulla Tillander tänker vidta några åtgärder för att få stopp på det här och för att förhindra att dessa tokiga åtgärder sprider sig ännu mer.

Anf. 32 Statsrådet ULLA TILLANDER:

Herr talman! Jag vill upprepa att generella beslut om att inte tillsätta korttidsvikarier kan alltså inte kommunen fatta. Däremot kan rektor i undantagsfall fatta beslut om att inte korttidsvikarier tillsätts.

Nr 22

Tisdagen den
10 november 1981

*Om besparingarna
inom skolområdet*

Anf. 33 INGA LANTZ (vpk):

Herr talman! Delar statsrådet Tillander min oro för att undervisningens kvalitet och omfattning blir lidande ifall rektor nu beslutar på detta vis? Och om vi är överens om att det här är ett dåligt sätt att spara pengar på, delar Ulla Tillander då min uppfattning om att det är farligt för undervisningen att fortsätta så här?

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Föredrogs och hänvisades

Propositionerna

1981/82:38 till näringsutskottet

1981/82:64 till civilutskottet

1981/82:66 till lagutskottet

12 § Föredrogs och hänvisades

Motion

1981/82:79 till justitieutskottet

13 § Föredrogs men bordlades åter

Finansutskottets betänkande 1981/82:1

Skatteutskottets betänkande 1981/82:8

Socialutskottets betänkande 1981/82:10

Näringsutskottets betänkanden 1981/82:3 och 5

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1981/82:1

14 § Anf. 34 TALMANNEN:

Jag får meddela att på morgondagens föredragningslista kommer bland två gånger bordlagda ärenden

dels finansutskottets betänkande 1, skatteutskottets betänkande 8, socialutskottets betänkande 10 och arbetsmarknadsutskottets betänkande 1 att uppföras främst.

dels civilutskottets betänkande 2 att sättas närmast efter konstitutionsutskottets betänkande 13.

15 § Anmäldes och bordlades

Proposition

1981/82:51 om vissa läromedelsfrågor

16 § Anmäldes och bordlades

Motionerna

1981/82:80 av *Lars Werner m. fl.*

med anledning av proposition 1981/82:31 om avgifter vid tingsrätt, m. m.

1981/82:81 av *Lars Werner m. fl.*

med anledning av proposition 1981/82:34 om åtal mot offentliga funktionärer m. m.

1981/82:82 av *Lars Werner m. fl.*

med anledning av proposition 1981/82:50 om sättet att fastställa basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, m. m.

Nr 22

Tisdagen den
10 november 1981

*Meddelande om
fråga*

17 § Meddelande om fråga

Meddelades att följande fråga framställdes

den 10 november

1981/82:100 av *Sten Svensson* (m) till jordbruksministern om ersättningsmark vid bildande av naturreservat på Sydbillingen:

Sedan länsstyrelsens i Skaraborgs län beslut den 18 september 1981 om naturvårdsåtgärder på Sydbillingen har överklagats, ankommer det nu på regeringen att slutgiltigt avgöra den segslitna frågan.

Vid beslut om bildande av naturreservat måste klarhet vinnas om att berörda markägare kan erhålla ersättningsmark vid dylika intrång på enskilt ägd mark. Enligt mångas mening bör det klaras ut att ersättningsmark kan erbjudas *innan* principbeslut fattas om åtgärden i fråga.

Är regeringen beredd att i anslutning till kommande beslut om inrättande av naturreservat redovisa sin principiella syn på frågan om att lämplig ersättningsmark skall erbjudas de markägare som berörs av sådant intrång?

18 § Kammaren åtskildes kl. 15.59.

In fidem

BERTIL BJÖRNSSON

/Solveig Gemert